

KREŠTAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-ulica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Položenie vládnej strany.

S politikou sa zaoberajúci mužovia našej vlasti nemálo si teraz na tom hlavy lámu: aký koniec vezne včulajšie snemovné pojednávanie, kto pustí, opozícia či Bánffy, kto zvíťazí, pravda a či násilnosť?

Poloúradné rakúske a uhorské novinky tí stoja pri boku Bánffymu a tvrdia, že on veru nepustí, že jeho vôľa a rozkaz musí panovať a nie pravda a blahobyť krajiny. Avšak musíme vedieť, že tieto novinky to z nariadenia Bánffyho tak píšú. Ministerpredseda by rád trochu násilne a bezzákonne pokračoval proti protiviacim sa mu stránkam, ale sa do toho bojí chytiť, lebo tu by mu to tak hladko nešlo, ako pri známých stupavských a ni-

Nešťastný kozák!

trianskych voľbách, opozícia radšej zhyne, nežli by sa poddala jeho násilnostiam. Čo vtedy? Rozkáže vládou plateným novinkám, aby aspoň jeho stránku trochu posmélily.

A títo potom kričia: netrpíme, aby menšina väčšine rozkazovala, túto strašila, v jej úmysloch prekážala. My nedovolíme takéto samovôľné, tvrdohlavé pokračovanie, náš návrh musí prejsť — čo aj hneď krajina zhyne! Takto by radi opozíciu zničif, v jej spravodlivom a čestnom boji ju premôcť.

Avšak keď sa bližej prizreme na pokračovanie opozície, uvidíme, že to nečiní z púhej tvrdohlavosti, z chlapčenskej svévôle, ale z čistého presvedčenia za pravdu a sväté

záujmy a blaho vlasti, aby ľud, ktorý zastupuje na sneme, nezradila, jeho blahobyť a veľké záujmy resvedomito za judášsky groš nepredala.

Pozrime sa len na reči ľudových vyslancov. *Rakorského Lepšényiho, Molnára, Asbótha, Kálmána* a druhých, potom na reči druhých opozicionálnych vyslancov, ako *Polónyiho, Blaskovicha, Hocka, Horánszkého, gr. Alexandra Károlyiho* a iných, a presvedčia sa, že sú toto reči nie z hračky alebo zo zlomyseľnosti oproti vláde povedané, ale tie najkrajšie, aké len človek svojho práva pozbavený a urazený povedať môže a povedať je v stave.

My sme toho náhľadu, že pána ministerpredsedu práve tieto šľachetné, múdre, vysoké a spravodlivé reči hnevajú; on by radšej bol, keby mu tuho grobianili a neslušne sa držali, takto by sa potom snadnej mohol k svojim známym násilníckym prostriedkom chytiť. Lenže tí na opozícii sú múdrejší a dobre vedia, ako si majú počínať, aby sa im tejto jeho známej „lásky“ neušlo.

Odkedy bol Bánffy vo Viedni, jeho mameľúci sú mnoho smeľší, aspoň jejich výhražky to tak ukazujú. — Počkajte, uvidíte prekvapenie! tak sa vyhrážajú, avšak to iste len preto, lebo im už chrapí.

Mnohí, čo tieto otázky zblízka poznajú, vravia, že Bánffy snem rozpustí. Avšak druhí, obzvlášť z vládnej stránky tomuto neveria, lebo pri nových voľbách by vládna stránka mnoho okresov ztratila, keďže je celá krajina proti nej rozhnevaná a potrebných peňazí tiež nateraz pri ruke nemá. Z toho by teda žiadneho ošuhu Bánffy nemal.

A tak veľká otázka je, čo si Bánffy počne: upotrebí-li verejné násilienstvo a či sa s opozíciou vyrovná.

Jestli bude s násilím pracovať, v uhorskej snemovni môžeme také búrlivé výstupy a taký zúfálny boj očakávať, akého na tom svete ešte nebolo. — Opozícia je na všetky násilienstvá a prenasledovania už prichystaná.

Starosti kráľa sa tiež stále množia. V Rakúsku položenie Badeniho pre českú otázku je veľmi neisté. Českí Nemci sa na opravdivú revolúciu chystajú oproti rakúskej vláde. V Rakúsku je teda už vskutku priemena vlády. Ba už aj následníka ministerpredsedy Badeniho spomínajú.

Bánffyho vlastne len toto neblahé rakúske položenie udržuje. Kráľ mu totižto dotedy, pokiaľ sa nepokoje rakúske neutíšia, z ministerpredsedného úradu zaďakovať nedá, a on veru ani nechce, — ale bude museť.

Tejto neistote cesta Bánffyho do Viedne neodpomôha. Pravdepodobné je, že predseda vlády násilie upotrebí — v tomto páde môžeme byť prichystaní na neslýchané veci, ktorých následkom môže byť rozpustenie snemovne, alebo čo je istejšie, *prepadnutie Bánffyho!* Veď mu už zazvonili.

POLITICKE CHÝRY.

Pod akými podmienkami sa opozícia s Bánffym vyrovná? Položená vládnej strany sa veľmi nezmenilo, bárs sa chce s opozíciou jak v snemovni tak i mimo snemovne vyrovnáť. Opozícia, ktorej usozumenie je bezpochybné, náchylná je na vyrovnanie, avšak len v tom páde, jestli vláda úplnu svobodu tlače zabezpečí. Včil sa stalo, čo človek pri pojednávaní cirkevnopolitických zákonných návrhoch vskutku za nemožné držal, že gróf Albert Apponyi s niekoľko prívržencami išiel ku kossuthovskej stránke na spoločnú poradu. A opozicionálne stránky sa na tejto spoločnej porade na tom ustálili, že jestli vláda nevynechá §. 16. o tlači ej svobode, na žiaden pád sa nevyrovnajú. Najmenšia spoločná požiadavka Apponyovskej a neodvislej stránky je, aby tento svobodu tlače urážajúci paragraf ku pravosúdnemu výboru zjät poslali. Jestli tuto požiadavku vládna stránka nevyplní, hotoví sú na ten najväčší boj. Ľudová stránka vôbec není náchylná so stránkou Desidera Bánffyho vyrovnáť sa, ale i ďalej bude proti nej bojovať, keby sa s vládou druhé opozicionálne stránky i vyrovnaly; ponač otázne zákonné návrhy hlboko urážajú verejnú svobodu a národohospodárske záujmy.

Po spoločnej porade strániek teraz medzi opozíciou všetky protivy prestaly, ktoré jestvovaly počas pojednávania cirkevnopolitických návrhov a po minulých krajinských voľbách. Barón Desider Bánffy utešeno smieril opozicionálne stránky.

Následky odmien. Ten krátky návrh, o ktorom sa teraz vo snemovni toľko hovorí, minister Lukács s tým odôvodnením predstrel, že ani on není priateľom vývozných odmien, ale keď i druhé štáty tak pokračujú, i my to musíme odhlasovať. Teda i prívrženci tohto návrhu ho len preto odporúčajú, ponač okamžité výhody poskytuje. Avšak prizrime sa prečo považujú všetci europejskí politikoia za odsadeného hriešnika odmeny. — Jeden chýrny anglický hospodársky spisovateľ hovorí, že ten priemysel, ktorý možno len s vývoznými odmenami udržať, prirodzeno so škodou pracuje, ponač kapitál a prácu na blúdnú cestu vede. Odmena je dvojakou daňou pre ľud. Jedna je tá, čo sa vyvažateľom patí a druhá je tá, ktorá rovno do vaku fabrikantov ide od článkov následkom odmien zdražených. My to platíme u nás v podobe zvýšenej krajinskej dane a kartellmi ustanovenej cene. My teda trojakú daň platíme. Následkom vývozu článkov do cudzozemska, medzi riadnymi pomerami doma cena článkov postúpi, ponač cudzozemsko s upotrebením dovezeného cukru môže premôst ohľadom ceny tie

naše články, ktoré musia náš drahší cukor upotrebiť. Tak ku príkladu uhorskí fabrikanti čajového pečiva a piškôt to tvrdili, že sú neni v stave s Angličanmi konkurenciu vydržať, pretože tamti lacnejší cukor môžu upotrebiť nežli oni, a tento cukor od nás pochádza. Istá vec je, že mnohí náledkom tohto na vnivoč vyšli.

V Anglicku v minulom stolytí dovážanie zbožia s vysokými mýtnymi poplatky obťažili, oproti za vyvážanie zbožia dávali veľikú odmenu. Následky tohoto boly, že nie len zbožie sdráželo, ale i tie články, ktoré zo zbožia dorábali a ktoré pre veľkú cenu potom v cudzozemsku odpredať nemôhli. Presvedčiac sa o tejto škode, potom ustúpili od tohto pokračovania. Jestli chcú vlády na každý pád napomáhať s millionami cukrový priemysel, vtedy je najmúdrejšie, keď znížia alebo vo veľkej miere zmierna naň vyrazenú daň, alebo nech dajú odmenu za dorábanú, ale nie za vyvezenú zásobu. Ani toto neni celkom spravodlivé, ale predsa aspoň patričný tu bývajúcí konsument má z toho osoh. — Za času Marie Terezie dávali odmenu za vynesené súkno a za panovania Jozefa II. za minerálne vody — dnes za cukor, avšak následky sú tie, že pri tom obecnstvo krajiny oškodené býva a len isté kruhy majú z toho osoh.

Historia terajšej obstrukcie je táto: Začala sa pri 1-ho júna pri všeobecnej debatte zákonného návrhu o uvedení trestného žalobného postupovania. Medzi tým, 14. júna pretrhli pojednávajúce začali vojenské zákonné návrhy pojednávať. Táto debatta trvala do 16. júna pokračovali vo všeobecnej debatte zákonného návrhu o uvedení trestného žalobného postupovania. S pretrhnutím tohto 30. júna na denný poriadok doniesli zákonný návrh o predĺžení cukrovej dane a odtedy trvá všeobecná debatta.

Obstrukcia je teda sama v sebe už o 4 dni od poldruha mesiaca staršia, bez toho, žeby sa všeobecné pojednávajúce jedného alebo druhého zákonného návrhu dokončili bolo.

Rakúski liberáli. Ako u nás tak i v Rakúsku liberáli len na tom pracujú, aby pokoj a blahobyť krajiny podkopali. Po tieto dni svolali veľké shromaždenie do mesta Egru, aby tam proti rakúskej vláde vystúpili preto, že českému jazyku tie práva dala, ktoré mu zákon ubezpečuje. Avšak rakúska vláda toto shromaždenie zakázala, na čo oni potom na nemeckú zem išli a tam proti svojej vláde a krajine ostro rečnili a vyhrážali sa, že jestli toto nariadenie vláda zpäť nevezme, že sa oni k Nemecku pripoja. Veru pekné vlastenectvo! I professori z university heidelbergskej poslali poďakujúci príspevek na pražských rakúskych universitných profesorov, že títo tiež proti Čechom stoja a zazlievajú rakúskej vláde, že toto nariadenie jazykové vydala. Hja, takí sú liberáli všade, pre seba všetko a druhému nič...

Pokoj medzi Gréckom a Tureckom akosi sa len stále oddaľuje. Turci majú veľké požiadavky, ktoré im Gréci splniť nemôžu a preto pojednávajúce tak dlho trvá. Teraz zase pojednávajúce europejskí veľposlanci, ale sa nevedia vzhľadom chotára ustáliť a potom Turek pýta teraz na vojenské útraty o päť millionov zl. viac, nežli ako to europejské veľmoci ustálili, totižto tie boly 40 millionov zl. určily, ale tomu sa to máli. Nuž veru by už raz Europa týmto

neporiadkom koniec mala urobiť, veď je to veľmi pohoršlivé, keď medzi Turkom a Grékom ešte i teraz boj trvá a pohani kresťanov vraždia. Veru sme zvedaví, kedy a jako sa to dokončí?

Čertovsky sa prerátali!

Karol Eötvös, ten tizza-eszlársky a Koloman Tizza, čo na klincec zavesil svoje presvedčenie a potom ten známy Bánffy a k tomu ešte známejší August Pulszky vyfundovali ten figeľ, že opozíciu prekabatia a prekazia ten horlivý boj, ktorý opozícia za 16. §. a cukrovú odmenu proti vláde vede. Lenže im to škaredo vypálilo. Totižto našli sa aj na Kossuthovej stránke ako i na Apponyiho a Ugronovej stránke niekoľkí, ktorí by sa tiež srdečne radi boli pokonali, zvláštne tí z Kossuthovej stránky, ktorí Bánffymu môžu ďakovať za ich ablegátsky mandát, — ale ľudová strana, ktorá vždy len pravdu a blahobyť ľudu zastáva, nechcela ani očuť o tomto kšeftárstvi a protivila sa, aby snemovné pojednávajúce bez prospechu krajiny dokončili. Tak sa stalo, že potom väčšina opozície len tak nechcela návrh Bánffyho prijať, keď on opustí 16. §. alebo tenže k výboru snemovnému na večne-večitý odpočinok zašle. Bánffy a vládna stránka túto podmienku nechceli prijať a odterajška bude snemovný boj o mnoho silnejší ako posiaľ bol; a ešte len teraz bude obstrukcia, t. j. rečnenie do nekonečna, dokým sa Bánffy prekotí.

Krajinský snem.

Nemilé postavenie vládnej stránky sa zmenilo. Teraz je už päť týždňov, čo tie dva návrhy pretrásajú. Pravda, len opozícia reční a odôvodňuje škodlivosť týchto návrhov — vládna strana mlčí ako by jej ani na svete nebolo, len minister Lukács sa ohlásil, lebo ho veľmi svrbelo, keď mu opozícia nadávala. Nuž vtedy načo také návrhy predostiera ku prijatiu, za ktoré sa hanbí a nevie ani slovka preriec? Či by opozícia ľud nezradila, keby proti nim nerečnila? Ona reční ostro a tuho, ako to i z rečí tu nižej podaných vidno. Podávame reči vyslancov z ľudovej stránky a opozicionálnych, z ktorých každý múdry človek súdiť môže, ako čestne a mužsky opozícia blahobyť krajiny zastáva, za čo jej buď vďak a sláva!

Reč Jána Asbótha

z ľudovej strany.

Ako vidím, vládnej stránke už zbroj dôvodov z ruky vypadnúť, preto tak hlboko mlčí. Avšak čestný protivník, keď jeho nepriateľovi zbroj z ruky vypadne, zdvihne ho a podá ho k ďalšiemu boju. I ja tak činím, ctená Snemovňa, pretože vládna stránka pri svojom návrhu mlčí, musím ja zaň hovoriť. (Čujme! Čujme! z krajnoľavej strany). — O veľmi zubožených ľuďoch je tu reč, čo majú veľké zásluhy o vlasť a jej blahobyť (Smiech). Jedná sa totižto o cukrových *fabrikantoch*, o tých neborákoch, čo rok po rok veľké peniaze z cukru do vaku zbierajú. Vy teraz chcete, aby sa im tento chosť umenšil, alebo na taký obrátil, aký majú druhí ľudia. Toto Vy nemôžete žiadať. (Smiech). Veď títo páni majú veľké zásluhy o vlasť, čo v tom záleží, že sa millionármi stali. To je veru veľká zásluha a najmä keď k tomu pri cukre prišli. Veď u nás si človek zásluhy pri voľbách ľahko nadobudne, a keď má pri tom dačo groša, čo chvíľa je zeman, gróf, barón. — Avšak aká to šlachta, akí vlastenci? Ti sa držia toho, kde dobre tam vlasť! (Tak je! tak je! Zlava.) Bývalí zemani Uhorska krvou v boji bránili svoju vlasť — ale týmto sa to nechce! Predtým naši predekovi evanjelium, učenie Krista nasledovali. — dnes ale klaňajú sa zlatému telatu, peniazom, *rebachu*. To je evanjelium uhorského liberalizmu. Podľa tohto evanjeliumu pokračovali pri minulých voľbách. Dľa tohto liberalizmu odsúdili pravdu povedavšieho novinkára M kuláša Barthu. Upozorňuje vládu, že jestli bude takto pokračovať, Uhorsko zničí socialná otázka. Návrh neprijíma.

Karol Kálmán,

rečnil potom tiež z ľudovej stránky: On nie priam rád prehovorí k tej otázke, lebo veru ani on, ani jeho otec, ani Uhorská krajina cez tisíc rokov nesadila alebo málo sadila cukrovú repu. (Smiech). Vyzná, že zpomedi tých tisíc občanov, čo by vláde namiesto cukrovej odmeny cestový lopúch odhlasovali, jeden jeho volič o to ho prosil, aby proti tomuto cukrovému návrhu nehlasoval. Veď by to on rád urobil, keby sa dalo. Avšak včiek nemôže mlčať, a ani nesmie sa mlčať, on musí hovoriť, lebo za návrh, alebo oproti nemu. I sväté Písmo hovorí: *Beda je nemým psom!* (Búrlivý smiech). Nemôže mlčať už i preto, pretože tento cukrový liberalizmus tak napadnul národ na jeho telesnom a duševnom dobrobyte, že je v očiach ľudu toľko ako vinohrady pustošiaci filoxera. (Smiech. Pohyb.) On diho rozmýšľal, pokiaľ sa rozhodnúť, či má oproti hlasovať, avšak presvedčil sa, že uhorská zem není pre sadenie repy. Cez tisíc rokov nie repa bola našou slávou, ale naše chýrečné vína. Prečo vláda tieto nenapomáha, ale im zhytnú dá? Je to pre nás veľmi uponižujúce, že Nemecko môže sa z nás vysmievať, že jeho repa je sladšia, a my predsa ho chceme premôť s našou repou. (Smiech) A teraz ešte 9 millionov chcú vyhodit na túto repu, vlastne na nesprávne napomôženie fabrikantov millionárov. To je strašná úražka, keď Uhorsko svojim žiaľnym defom chleba nevie dať, a cudzím fabrikantom cukor dáva. Až krv v človekovi vre! Ľud všade strajkuje, hyne, pustne od biedy a núdze, a vy ešte i vtedy podporujete fabrikantov, čo tento ľud utiskajú?!

Veď sám referent uznal, že je toto podporovanie cukrových fabrikantov pre nás škodlivé, nuž prečože zaň teda hlasujete?

Rečník ďalej reční a udáva, aký cukor u nás liberáli dorábajú. Sú totižto vicinálne, medvedie, guľkovaté a iné cukri. Guľkovaté ináč ľudové cukre dávajú ľudu pri voľbách. (Tak je! Hlučný potlesk na opozíciu). A teraz chcú cukrové more z trpkých slzí ľudu urobiť. Tento cukrovo-odmenný, liberálno-diabolsky spôsob ničí telesné, duševné, mravné, zemské, nebeské blaho ľudu. Avšak opozícia ho ako kedysi Dávid Goliátha s cukrovou kušou na zem zroní. Toto liberálne šafarenie je horšie od pijavice, lebo pijavica vycicanú krv sama ztroví, oni ale groše ľudu druhým, cudzím dávajú. On má jedno poverenie od svojich voličov, aby túto pijavicu zasolil. Nech mu to teda ctená vláda a p. predseda vlády dovoli. (Dlho trvajúcí smiech v celej snemovni.) Jestli dakto zhytnúť musí, nech zhyne liberalizmus! — Ponevác vláda tento návrh ani len s *jedným* dôvodom neospravedlnila, oproti ňomu ale mnoho dôvodov stojí, preto tento návrh človek svoj ľud a svoju vlasť milujúci odhlasovať nemôže. No, ale jestli treba nevyhnutne cukrová odmena, on ju odhlasuje, avšak musí vláda dovoliť revíziu stranivá cirkevnopolitických zákonov. — Rečník potom hore pozdvihol ruky, na vladnu stránku sa obrátil toto kričiac: *Hovíte alebo zmiznite! Nesmejte sa, ale zhytnite! Predseda* rečníka pre ostatný výraz k poriadku upomína *Kálmán*: Já som o spôsobe hovoril, a nie o vas. (Smiech).

Šoma Visontai

potom nasledoval a začína s tým, že novinky to písaly, že pri pojednaní tohoto návrhu cukroví fabrikanti každý deň do snemovni chodia, zvedieť sa, či opozícia tento návrh už odhlasovala. Veci sa veľmi zmenily. Fabrikanti predtým k ministrom chodili a tam pýtali podporu pre seba, teraz ale všetko od opozície čakajú. Práve pred rokom tiež do snemovne prišli podporu pýtajúci ľudia, robotníci bez práce, ale týchto polícia rozohnala, jejich sťažnosti im predniesť nedovolila. Aká je to rovnosť? Keď Rothschild svoje miliony zvyšné nemá kde na vysoké úroky vložiť, o to sa chytro vláda postará, tomu hneď pomôže, ale zvyšnú prácu ľudu nechce upotrebiť, pod ochranu vziať! (Tak je! z lava).

Ďalej hovorí rečník, že fabrikanti nezaslúžia podpory, pretože oni takzvané kartele medzi sebou uzatvárajú, aby ľud tým lepšie zdierať mohli. Uhorské zákony trescu ľudí-hieny, čo sa pri licitácii ushovoria, že vskutku len jeden bude licitovať a ostatní že len tak zdanlive, a potom že sa s osohom podelia. Nuž a na týchto šudierov, čo ľud o miliony donášajú pri jejich karteloch nemáme žiadneho zákona!! Kartelisti na národ len záhubu, na ľud len chudobu a biedu donášajú. Týchto kartelistov-fabrikantov podporuje hla p. minister peňažitých záležitostí Ľudvik Lukács! (Živý súhlas na krajnoľavej strane.) Opozícia statočnú prácu koná, keď sa proti tomuto návrhu postavila. Prečože vláda tak hlboko mlčí, keď ten návrh za prospešný uznáva? Avšak vláda sa na to odvoláva, že s ňou drží verejná mienka. Aká verejná mienka? Cukroví fabrikanti a pár vidieckych štréberov a platených novinkárov — to ešte není verejná mienka. S vládou hlasujú za návrh cukrovej odmeny i takí, čo jakživ ani len nevideli cukrovej repy. (Smiech.)

Tu není dostatočná väčšina vlády, tu sa musí aj odôvodniť ten návrh. — Rečník návrh neprijíma. (Živý súhlas na krajoľavej strane.)

Géza Polónyi :

Terajšia otázka je veľavýznamná pre celú krajinu, pretože s jej odvrhnutím zavíta nová doba. On už v'ani osvedčil, že sú tie návrhy škodné pre nás a teší sa tomu, že opozícia takto čestne bráni naše záujmy, na čo každý opravdivý vlastenec vždy s pýchou spomínať bude. Odmena je vždy škodlivá, pretože draží v krajine patričný dôrobok a tak umenšuje strovenie. (Tak je! na ľavej a krajoľavej strane) Vývozná odmena je daň oproti druhému štátu. My sa nemôžeme Anglicku prirovnať pri dorábaní cukru, pretože keď Anglicko cukor dorába, to väčším dielom pre seba robí a nie pre druhé krajiny. Nie tak my — následkom čoho my s druhými štátmi Anglicku 50 millionov zl. ročite platíme čo daň. Celá vec sa tu o Anglicko jedná a on sa čuduje, prečo naša vláda bezvýsledne s Anglickom konkurenciu robí, keď vie, že je táto vývozná odmena tak škodlivá. Ale čo povedia na túto odmenu Chorvati, keď cukor i v Záhrebe o 2 krajciare zdrazie a tam žiadnej repy nesadia. Doista povedia, že Uhorsko z nich bohatne, bárs vskutku to Rakúsko činí. (Tak je! Tak je! na ľavej a krajoľavej strane.) Potom s číslami dokazuje, že nás Rakúsko ukratuje pri cukre.

Čo sa kartellov týka, on vždy s pohoršením myslí na naše kartelle, ktoré cenu cukru dvíhajú a cenu repy čo len môžu tlačia. V'ani sľúbil p. minister peňažitých záležitostí, že sa proti týmto kartellom postaví. Avšak kartelle predišli ministra peňažitých záležitostí, už sú postavené. Nech teraz predostre, čo hodlá voči týmto postaveným kartellom konať? Keď chceme napomáhať, nesmieme dávať vývoznú odmenu, ale musíme cukrovú repu dochovávať hospodárom daň znížiť a jestli chceme i fabriky v rovnakej odmene súčasťníť, vtedy repový cukor dorábajúcim fabrikám musíme daň znížiť alebo odpustiť! Rečník dokazuje, že do Bulharska pri cene 1,800 000 zl. cukru českého, uhorského cukru len v cene 73 000 zl. dovážajú, pretože Dunajská parolodná spoločnosť český cukor lacnejšie vyváža, nežli uhorský. Jozef Madarász : Hanba! Géza Polónyi : Uhorsko nech nepojuje na anglickom trhu s Francúzskom a Nemeckom, ale radšej sa na východe a juhu usilujme stanovisko zaujať a poistiť. (Živý súhlas z krajoľavej strany.) Kečník preukáže, že rakúske rafinujúce fabriky najmenej 360 000 zl. odmeny položia do v'acku ročite za taký cukor, čo sa nie v Rakúsku, ale v Uhorsku dopestoval. Vláda nás straší, že jak neprímeme tento návrh, koniec nášemu sadeniu repy, nášemu trhu, stratíme ich. . . . Julius Justh : ztratíme Banffyho! (Hlučný smiech na ľavej a krajoľavej strane.) Géza Polónyi : To by veru nebolo najväčšie nešťastie, keby sme ho ztratili. (Smiech na krajoľavej strane.) Jestli sa vláda s tým vyhráza, že zákon minulý bude i na budúcnosť platný, my sa o to postaráme, aby za ten čas uhorskí kupci dostatočnú zásobu cukru nakúpili. Lebo tajíť sa nedá, že vtedy bude metrický cent cukru o 2 zl. lacnejší. (Smiech.) Hovorí, že sa mi vláde protivíme, nuž nech že je tak. Avšak stránka Kolomana Tisza dobre pozná obštrukciu, jednu ona robila, druhú zase ona strpela, obydvie malý úspech. I táto obštrukcia bude prospešná. (Hlučný súhlas na ľavej a krajoľavej strane.) A kto

dáva radu Bánffymu? Koloman Tisza. *Chudobný to čert, ktorý žiada radu od diabla.* (Hlučný smiech zľava.) Až tak čakám, ktorý ktorého odnese, (Smiech.) ale že sa to stane, to je istá vec. Návrh neprijíma.

Po dlhom mlčaní so stránky vládnej ozval sa 19. júla Ludvik Lukács minister peňažitých záležitostí. — S mýlnymi štatistickými dôkazmi chce presvedčiť opozíciu že bezzákladne sa protiví vláde. Čo je v jeho reči najzaujímavšie, i on sám uznáva, že cukrová odmena je pre nás škodlivá — a predsa ju odporúča. Potom hovorí, že opozicionálni rečníci záujmy obyvateľstva do ostrých protiv stavajú a mysle ľudí draždia, na čo mu opozícia hnevľivo odpovedala, že to liberálna vláda činí, keď krajinu a ľud takto ukratuje v prospech cudzincov. Tento návrh dľa neho musí opozícia prijať. Vláda si neprivlastňuje len práva, ale i povinnosti. (Veľký hluč : Násilenstvo! Jágerské volby! Čujme! čujme! zprava.) Vláda prekazí opozíciu, aby sa jej protivila alebo jej účinkovanie nemožným činila. (Zľava : Nech straší deti, ale nie nás! Hluč.) Prosi o prijatie návrhu.

Na túto reč hneď odpovedal Oszkár Ivánka : On sa teší tomu, že už i vládna strana dačo prehovorila. Avšak reč p. ministra polozenie tým viacej nebezpečným činí, keď sa vyhráza, že vláda opozíciu násilným spôsobom premôže. Tu sa nesmie násilie upotrebiť, ale dôkazy. Minister peňažitých záležitostí sám uznáva, že je ten návrh škodný, a predsa ho odporúča. . . . Vládna stránka nemá právo tento návrh previesť, lebo jej väčšina, čo hlasuje ako dajaká hlasujúca mašina nemá v sebe žiadnych vážnych, rvzumných síl, čo za návrh rečia, to sú štréberi a odpadlíci. Práve preto povinnosťou opozície je, dľa možnosti túto *hlasujúcu mašinu prekaziť*. On to navrhuje, aby sa tento návrh s denného poriadku sňal a Bánffy, čo tento návrh previesť chce, odstránil alebo aby vodcovia stránok na spoločnej porade sa ohľadom tohto porovnali. — Návrh neprijíma.

Lajoš Biró tají, že by sa cukru vo zvyšnej zásobe dorábalo. Dorábanie repy a vôbec hospodárstvo pustoší u nás burza. Mali by sme sa viac o hospodárske pomery starať. V záujme hospodárov by sa mala vláda postarať, aby ich cukrovi fabrikanti tak netrápili ako cukrová fabrika v Mezöhegyesi. Bánffy opozícii nič nezpraví. Židia ukrižovali Krista, ale Jeho ducha nemôhli zničiť. Bánffy má väčšinu, ale tá mu nepomôže. Návrh neprijíma.

Horniáci na Dolniakoch.

Na Dolniakoch prepodivná žatva nastala toho roku. Dolniacki, maďarskí robotníci taký plat žiadali od hospodárov a od panství, že pri nízkej cene zbožia nebolo možno vyplniť prehnaté žiadosti dolnozemských robotníkov. Aby počas žatvy nechýbalo robotníkov, vláda zaopatřila žencov slovenských z našich horných strán vlasti našej. Títo slovenskí ženci poslúchli hlasu volajúceho ich do práce. Veď vieme, že chudobný náš ľud slovenský ochotno a usilovno pracuje na Dolniakoch, aby zaopatřil sa výživou, ktorú v chudobnom domove svojom v slušnej miere najst nemôže.

Páni liberáli a ich noviny, ktoré zdarma rozstrusujú po slovenských dedinách, veľmi pýšia sa teraz, že ľafa, pozrite, ako otcovsky stará sa vláda o chudobných Slovákov. „Vláda odšikovala viac sto slovenských robotníkov na Dolniaky medzi čiro-čistých Maďarov. Títo sa tam poznajú bližšie s bratmi Maďarmi; zalúbia si *ich dobrosrdečnosť, pohostinnú lásku*. Títo robotníci prídu domov, rozpovedia, že jak ich *vdáčne videli* na Dolniakoch . . .“ Takto pýšia sa liberáli s odšikovaním slovenských robotníkov na Dolniaky.

Nuž, jako s tým novým civilným poriadkom, jako s tými talianskymi obrazmi, železnými mostami z dreva, s utlačovaním svobody tlače a s hovädským násilím pri voľbách nemôžu sa chváliť, tak práve nemajú sa čo pýšiť ani s našimi slovenskými robotníkmi odšikovanými na Dolniaky.

Noviny „Alk.“ písaly, že na fesérľakskom statku v Toponáre (šomodská st.) *žandári strielali medzi slovenských robotníkov z Trenčianskej, dvoch zastrelili a viaceri sú ranení*.

Ubohí naši Slováci už dávno vraj žalujú sa na neznesiteľný kost (chôvu) a zaobchodenie s nimi. Bývanie majú *v ovčom chlieve*, kde horúčosť a muchy trapia ich; stravu od árendátora dostávajú takú, ktorú *človek sotva môže užiť*. Preto slovenskí robotníci radšej chceli ísť domov, keď pri zlej strave nemohli počas horúčnosti odolať *zvüčšenej práci*.

Avšak árendátor, človek ukrutný, oznámil ich u slúžneho. Slúžny ani neišiel medzi robotníkov, lež na oznámenie išpána nariadil, aby žandári chytili buričov. Trenčianski robotníci osvedčili sa pred dvoma žandarmi, že nemôžu na pánstve pri árendátorovi vydržať a preto že všetci pôjdu domov, a hneď sberali svoje motiky a kosy. Žandári (dvaja) našakali sa robotníkov, mysliac, že utrápení slovenskí robotníci napadnúť chcú žandárov. Dvaja tí žandári teda z diaľky 25 krokov strelili medzi robotníkov, dvoch zastrelili a viacerých ranili.

Chýr o krvepreliatí ubohých slovenských robotníkov rozniesol sa. Prišla vrchnosť, žandársky kapitán, a dokázalo sa, že *nebolo tam ani len stopy zbúry, ubohí Slováci žalovali sa len na biedu, a že nekonečná nedbanlivosť vrchnosti a žandárskeho kommanda a ľúbeznosť vrchnosti oproti árendátorovi zaviniły krvepreliatie*.“ Takto pišu spomenuté noviny a dokladajú, že vrchnosť pracuje teraz na tom, aby prinútila ubohých Slovákov ďalej pracovať. Aj na druhom statku árendátora ženci žalujú sa, že dostávajú *zhazené, smradlavé mäso*. Ale vo väčšej čiastke stolice žandarmi nútia žencov pracovať. Preto je rozhorčenosť robotníkov všeobecná.“

Nuž teda vidíme, že naši ubohí, tichí, usilovní trenčianski robotníci krvou svojou museli máčať zem tú, na ktorej chlebičok svoj mozolne chceli vyhľadávať. Neľudskosť árendátora, ľahostajnosť vrchnosti pred gule žandárov nahňala našich trenčianskych

bratov. Teda už nielen pri voľbách, lež i pri žatve žandár bude stáť za ubohým ľudom našim. A liberáli sa ešte pýšiť chcú, že ľafa! pozrite ako otcovsky staráme sa o slovenských robotníkov!

Len to je smutné, že u naši robotníci, nazpät navrátiac sa, rozpovedia tú „dobrosrdečnosť a pohostinnú lásku,“ ktorú medzi bratmi Maďarmi na Dolniakoch zakúsili.

x.

Pekný príklad a neočakávaná návšteva.

Zo Sv.-Antala, (Hont. st.)

Minulý mesiac t. j. 17-ho júna prišiel k nám knieža *Ferdinand Coburg*, bulhársky panovník aj s celým panovníckym dvorom. Na ten deň padla veľká slávnosť po celom katolíckom svete t. j. sviatok Božieho Tela, na ktorý deň každý veriaci uklonil svoje koleno pred prevelebnou Sviatosťou Oltárnou, na vďak veľký, ktorý nám Ježiš Kristus, jako Boh a človek preukazuje, a nám sa jako na záloh zanechal tu na zemi, na cieľ nášho spasenia večného.

Tak aj stalo sa, príduc k nám 17-ho júna vyšmenovaný knieža o 7. hodine ráno, nemôhol už účasť brať na sv. omši, ktorá sa vo farskom chráme konala, ale na procesii ku sv. oltárom účasť bral aj s jeho paňou kňaznou. Bol to hodný príklad pre mnohých, jakou pobožnosťou tí konali v prôvode medzi nami úctu Pánu Všemohúcemu; keď sa prišlo ku prvému oltáru, tu hneď kľakli obidvaja, a na obydvie kolená každý, nehľadiac na to, že trochu aj do blata, lebo bolo po daždi, ba ešte aj to, čo im jedna žena nosila malý stolčok všade ku oltárom s prikrikladom žeby naň kľakli, opovrhnuć, kľakli obydvaja na holú zem t. j. do blata a zo složením rukama vzdichajúc modlili sa. Bože, daj aby všetci, ktorí za katolíkov sa vydávajú, aj skutkom to dokázali a Bohu sa klaňali, jako tieto kniežatá.

Tešilo mňa to, že som na procesii aj liberálov videl, ktorí nikdá inokedy kostol nenavštívia, ale radnej po poľuvačke cez služby Božie chodia, pravda teráz účasť brali na pobožnosti, keď videli aj jejich pána, od ktorého chlebičok papkajú, inokedy keď do chrámu Božieho idú, tak len na pohoršenia iným sú.

A tie dámy sv. Antolskie, môhly si príklad vziať v jakom jednoduchom rúchu bola tá panovníčka oblečená, aj o mnoho menej cifrov mala na sebe, ba žiadnej, nežli naše panie, čo oplivaly jedna od druhej cifruvanejšie.

Ba čo ešte? v zadu v procesie medzi ženským pohlavím len samí slnečník (parazól) bol vystretý, panovníčka kňazná tá ale kráčajúc za prevelebnou Sviatosťou pobožne sa modlila a nedbajúc na slnečné ohrievanie, slnečník (parazól) dolu v ruke niesla a s ním sa podpierajúc kráčala. Bože, učiň všetkých v jeden spolok v Tebe veriacima!

Prosím ponížene ctenú Redakciu, keby ste ráčily byť tak láskavé a tieto moje slová a riadky, v časopise „Krešťan“ uverejniť, za to vám srdečný povďak budem navždy vzdávať, lebo bárs aj dávno som čitateľom oblúbeného časopisu „Krešťana,“ predsa ešte som nemal to šťastie, že by som sa bol s dopisom od nás stretnúť, bárs u nás mnohí čítajú „Krešťana.“

S úctou
D. N.

Bodák a kosa.

Na zlatoklasných rovinách Dolnej zeme vztekľý boj vedie bodák a kosa.

L'ud, náš robotný ľud od buričov svedený a spolu i biedou nútený odhodil z rúk kosu, to náčinie, s ktorým za niekoľko týždňov vyhľadal pre seba a svoju rodinu potrebný chlieb. Zahodil chlieb dorábajúce náčinie a s rozhorčenou tvrdohlavosťou do biedy a núdze uvrhla svoju rodinu, škodu zapričiňuje svojmu doterajšiemu prácu dajúcemu preto, aby o dve-tri zlatky vyššiu robotnú mzdu dostal od majiteľa. Od toho chcú viacej, komu sa samému málo ujde, kto sa ustavične medzi životom a zničením vynachádza.

Kosa je teda na odpočinok odsúdená, srdcia nenávisťou, bezúzdnu vášňou preplnené. Ľudia sa vyzliekli z ľudskej dôstojnosti a stali sa jedon na druhého zúriacimi zvermi. So strašného, hrôzyplného obrazu nechýbí ani na zver strežúci poľovník.

Tam stojí moc s bodákom a puškou prichystaná, aby hneď na prvé pohnutie sa červenou krvou ruže maľovala na život dávajúce dolnozemske polia.

Žandári s bodákom na pušku strčeným nútia robotníkov k práci a kto poslušnosť odopre — možno, — že toho guľka na večný odpočinok odošle. Desiatých už odoslala.

Jeden človek nechce pracovať a druhý človek s bodákom, s puškou ho k tomu núti.

Trpké polozenie otrokov z pohanského času nám na myseľ prichádza, keď tento obraz vidíme. Celkom taký; lenže teraz namiesto korbáča je puška v obehu. Kde zašlo to v „osvietenosti“ plávajúce človečenstvo! Kde ho zaviedol až po nebesá schvaľovaný liberalismus?

Lebo že sú socializmus a druhé poriadok rušiacie a štáty boriace sekty výhonkami bezbožného liberalismu, o tom žiaden múdry človek dnes nepochybuje. Veď liberálnej dobe najmilším predmetom bolo vždy tajeň Boha, najmilším zamestknávaním vysmievanie a potupovanie viery a výlučnou prácou prenasledovanie služobníkov viery.

Liberalizmus ukázal príklad na potupenie ľudských a božských zákonov, on sa spojil so slobodným zednárstvom, aby ruka v ruke srútiť mohli silný hrad viery a úfnosti v Boha. Liberalizmus rozosieval kúkoľ medzi stádom a pastierom, on pestoval a nechal zbujneť výhonky nemravnosti.

Liberalizmus sa i s čertom spojil proti Bohu. Hľa teraz žne ovocie svojej práce!

Od Boha odtrhnuté človečenstvo proti sebe ide a zúri. Na dorábanie chleba, na ochranu poriadku a vlasti ustálené náčinie a prostriedky ľud jeden proti druhému dvihá, a na červeno barvia tie roviny, kde naši otcovia s nepriateľom vlasti bojovali preto, aby vlast' zpod nepriateľského jarma osvobodili.

Kde prvej pred sto rokmi naši otcovia so svätým menom Božím za vlast' boj viedli, tam teraz zpotvoreni potomci jejich preklinajú chystajú sa rodnú krv vylievať.

Kde kedysi za vlast' hrdinovia svoju krv cedili, svoje drahé živobitíe obetovali, tam dnes za chlieb vedie boj brat proti bratovi.

Kde sa toto končiť bude? Aký koniec tento boj vezme? to iba dobrotivý Pán Boh zná.

Liberalizmus si vždy pyšne na prsia bil a celým hrdlom do sveta vytruboval, že výlučne on blaží vlast', on ubezpečuje blaho a dobrobyt ľudu tejto vlasti.

Dakujeme pekne za takéto oblažovanie.

Dľa svedocstva dejepisu to nebola nikdy blahá doba, kedy zbroj a kosa proti sebe v boji stály.

Keď sa pominieme.

Črta zo života.

Na zemanskej kúrii Andreja Vilinského bolo počuť silný štekot psov. Starý hajdúch Jožko zastal na chvíľu v práci; keď ale pri vždy silnejšie dorážaly, pohodil čižmy a kefu, a pobral sa pod bránu. V bráne stála ošúchaná, nahrbená postava s ryšavou bradou a rozcuhanými vlasmi.

Jožko rozohnal psov a oslovil prichodiaceho. Po batohu poznal, že je handrár.

— Čo chceš? pýta sa ho?

— Phán hosár! So doma phán Velkhomošný?

— Pre teba ho neni doma. Teraz ošiatne spí.

S tým chcel ísť Jožko nazad. Žid ale začal prosíť, prosil dotedy, kým sa hajdúch nad ním nesniloval.

— No poď!

Zaviedol ho hore na verandu, posadil na lavicu a zaklopal na dvere.

Pán Andrej Vilinský odpočíval na pohodlnej pohovke v jedálni. Striebróm okutá fajka z morskej peny ležala mu na zemi. Driema! Na klopanie čierne

Znovu ich prosíme, aby nežiadali, že by sme ich cez celé mesiace stále upomínali, ale nech nám ráčia i na druhý polrok predplatné zaslať, a síce bez oddalovania.

K ľahšiemu vykonaniu tohto pripojili sme i poštové poukážky. Kto vypršané predplatné ani na túto prosbu neobnoví, tomu novinky zastavíme.

S úplnou úctou

Redakcia a Vydavateľstvo
„Kreštana.“

O Svätom otcovi. Pápež Lev XIII., ktorý v predošlý týždeň zo zahrady Vatikána zase do palácu sa presťahoval, po tieto dni asi 50 pútnikov pustil do svojej domovej kaplnky a v jejich prítomnosti sv. mšu slúžil. Potom pútnici na bozkánie rúk predstúpili pred neho, a on sa s nyma za dlhší čas veľmi srdečne rozprával.

List Svätého otca. Talianske novinky „Osservatore Romano“ prinášajú list pápežov na kardinála Oregliu upravený. Pápež v tomto liste vyslovuje svoje poďakovanie tým biskupom, čo pri poslednom svätorečení do Rímu prišli a podpísali ten prípis, v ktorom venu oddanosť k Svätej stolici osvedčujú. Pápež upomína biskupov, aby tieto city do srdca katolíckych veriacich vštepili a aby na tom účinkovali, že by sa východné odpadlé cirkve ku katolíckej cirkve pripojily.

Letný pobyt kráľovského páru. Jejich Veličenstvá, náš kráľ a kráľovná sa teraz v ľšli zdržujú. Prišli ta 15. tohoto mesiaca spolu i so sprievodom. Na nádraží ich vítala arcikňažna *Mária Valeria*, so svojima deťmi arcikňažnou *Elisabetou* a arcikniežaťom *Hubertom Salvatorom*.

Arciknieža Jozef na vojenských prehliadkach. S honvédskej prehliadky v Banskéj Bystrici učenenej, arciknieža Jozef 14. júla prišiel do Nových Zánkov, kde ho mestské predstavenstvo veľmi slávnostne vítalo. Na druhý deň držal prehliadku, pri ktorej ofícierov a vojsko pochválil. — Ztadeto išiel do Nitry na prehliadnutie 14-ho honvédskeho pešieho pluku. V Nitre na železničnom nádraží ho vojenské a mstské predstavenstvá vítaly, mesto bolo zástavami ozdobené a 50 kočov šlo za ním k jeho bytu. — Z Niry išiel na koči do Malých Topolčanov.

Uklonný prípis na Svätého otca. Z tej príležitosti, že pápež Lev XIII. 25-ročné obnovie slávil tomu, že ešte ako kardinál vstúpil do III. radu sv. Františka, provinciálny prior zo Solnoku na neho uklonný prípis upraví. Spomenutý prípis je v žltej šagrínovej koži viazaný, na ktorej je z vonku, na skutočnom zlatom tisku z pápežskej tiary, ako zo svietniach slnka letiacimi lúčami ožiareno, spolu sa objímajú pápežský címer a uhorskú korunu, vidno. Vnútri j biely hodobabný moir, aby žltobiелou farbou pápežskébarvy poznať sa daly. Na prvej strane pápežskú tru, rodinný címer Jeho svätosti, pápežský címer, a horskú korunu spojené vídať, z ktorých každý jeen utešeno vypracovanú úradnú pečať provinciálneho priora uhorských Františkánov od Spasiťela menoých osvecuje.

Akožije pápež? Lev XIII. teraz v bájočných zahradách atikána, alebo v zahradnej palote býva.

Ráno o 6. hodine stáva, o 7. má sv. omšu v osobitnej kaplnke, potom frištukuje obyčajne šialku čokolády alebo vajcové mlieko a kúsok chleba s maslom. Po frištuku ide do zahrady, kde sa za dlhší čas prechádza. O 10. hodine príjma nevyhnutné návštevy a vytavuje súrnejšie práce. O jednej hodine sedá k skromnému obedu. Právom môžeme tento obed skromným menovať, pretože dľa tvrdenia dvorného kuchára denne viac nestojí než sedem lír. Poj obedom — ktorý pápež dľa dvorných stanôv ždy sám ztrávi — jeho tajomník mu novinky číta. Potom si trochu ľahne na jeden ležiaci stolec a o nedlho zase koná popoludnajšie prechádzky, a vtedy ho jeho okoličnosť o denných zprávach upovedomuje. Poďvečer sa vráti do vatikánskeho bytu a keď sa pomodlil, tak okolo deviatej hodine večerá, trochu masnej polievky, piškotu a malý pohár vína ztroviac. Vtedy vybavuje pomocou svojho osobitného tajomníka súrne záležitosti, pracuje na vydat sa majúcich encyklikách a obežníkoch, kedy-tedy si aj zaveršuje po latínsky, a len okolo polnoci ide na odpočinok.

Zasnúbenie v belgickej kráľovskej rodine.

Knieža *Albert*, syn grófa z Fiandrie, nádejný následník trónu — ako z Brüsszelu píšu — najbližšie zasnúbi sa s kňažnou *Izabellou* sestrou orleanského kniežaťa *Filipa*. Knieža má teraz dvadsaťtri roky, kňažna je 20-ročná.

Osemhodinový pracovný čas. Čo u nás a v druhých „osvietených“ štátoch ešte prevedené neni, to teraz uskutočnili v tom „najtmavejšom“ štáte, v Rusku, totižto 8-hodinový pracovný čas, starú to požiadavku robotníckeho ľudu. Ako zo *Sv. Petrohradu* píšu, mestský kapitán vydal nariadenie, ktoré pre 12—15-ročných v módnych obchodoch a salónnych závodoch pracujúcich robotníckych chlapcov a dievčatá osemhodinový pracovný čas ustáľuje, avšak i medzi tým nesvobodno im v jednom dúšku vyše 4. hodín dlžej pracovať. Nočnú prácu celkom zakazuje toto nariadenie v tomto veku pracujúcim.

Knieža-primas na augustových slávnostach. *Klaudius Vaszary* kardinál knieža-primas 12. augusta z Balaton Fűredu do Ostrihomu cestuje a aug. 15-ho, na deň Nanebevzatia Panny Márie, v ostrihomskej bazilike veľkú sv. mšu mať bude; 17-ho príjde do hlavného mesta a 18-ho na deň narodenia kráľa a 20-ho, na deň Sv. Štefana v budínskom Matiašovom kostole slávnostnú sv. mšu držať bude.

Správca rádu Piaristov. Na shromaždení malej kapituly uhorských Piaristov zv. lili jednohlasne a s veľkým oduševnením Františka *Franka* kráľovského radcu dosavádneho spíavcu rádu Piaristov.

Z Prievidze: Poslali nám ohlas liberálnych, bánffyckých katolíkov, ktorý z príležitosti autonómických volieb vydali. V tomto ohlase napádajú našich kňazov a veriacich katolíkov horšie ako židia by to mohli. Nuž veď my to vieme, že pohani od času Krista Pána prenasledujú katolícku cirkev, ale že v Prievidzi by sa to mohlo opakovať, to nemôžeme veriť, vžlástne preto, lebo dobre vieme, že tam náš verný katolícky ľud nesadne na liberálny bánffycký lep.

Návrat do cirkve katolíckej. Dňa 18. júla b. roku obec Hrabušice neobyčajnej a zriedkavej slávnosti bola svedkom, ktorá slávnosť na dlhšie v pamäti hrabušických obyvateľov prebývať bude. Zpomenuťého dňa totižto *Maria Pamula* rodz. *Ambrózy*

poznajúc a zanechajúc blud, v ktorom sa zrodila, z luteránskeho vierovyznania prestúpila do samospasiteľnej cirkvi katolíckej. Pri tejto slávnostnej príležitosti ku povzbudeniu veriacich a novoobrátenej príležitostnú kázeň držal miestny kaplán, vierovyznanie cirkve katolíckej ale vyšspomenutá osoba do rúk dost. p. farára Jozefa Raaba složila. Druhý deň, totižto 19-ho júla pri udelovaní sviatosti birmovania skrze spišského biskupa aj ona siedmich darov Ducha Svätého sa účastníu stala. — Príď k nám kráľovstvo tvoje!

Budapeštianských tehliarov sa zaujal Štefan Rakovszky vyslanec z ľudovej stránky, ktorý sám na vlastné oči sa presvedčil o ich smutnom položení; 15 júla v snemovnom zasadnutí obsérnu reč držal a na vládu interpelláciu zadal, či chce vláda tomuto strašnému postaveniu tehliarov odpomôcť. Vláda na túto reč vskutku hneď dôvernou cestou nariadila fabrikantom tehliarní, aby toto bezzákonne a neludské položení robotníkov zrušili, čo títo čiastočne aj započali. Celú túto vec a interpelláciu pána Štefana Rakovszkého podáme v budúcom čísle; tu len to dokazujeme, že ľudová strana vždy zasáva blahobyt ľudu a proti nepravostiam obráni prenasledovaných nášho dobrého ľudu.

Nebezpečenstvo civilného sobášu. V Temesvári i stý židovský kupec menom Moric Goldner uzatvoril civilné manželstvo so sirotou tamejšieho učiteľa, s peknou Paulínou Dumineszku. Ľud obecný sa vzbúril nad týmto miešaným manželstvom a vybražal sa židovskému kupcovi. Sklepník Vikenti Argyeian, odstránený pytač dievčaťa, dynamitový patrón hodil na oblok nových manželov, ale len obločné rámy roztrhalo a pri tom sa i on na hlavu ťažko poranil. Prevínelca zatkli.

Chrám v Elisabetinom okresi, v Budapešti. Na chráme na Szegényház-tér-e stojacom vonkajšiu prácu skoro celkom už dokonali a započalo sa maľovanie a zariadenie vnútornajška stavby. K skvostu stavby hodné veľké maľované okná z verejných milodarov zhotovujú a cieľom tohto vydali aj podpisujúce hácky medzi veriacich. Na okná určené milodary prijme i farský úrad.

Katolíkov v Novej-Bani, v Kremnici, vo Sv. Kríže a v Oslanoch upozorňujeme, aby pri terajšej autonomickej voľbe svoje hlasy len na pána Franca Tomora dali. Toto je ozaj verný a uprimný katolík, ktorý mnoho trpel za svoje katolícke presvedčenie. Preto Pavla Ruffy-ho nemôžeme odporúčať. A tak, kto ľubi svoju matku cirkev, ten zvolí Franca Tomora!

Rozdiel medzi voľbami. Teraz pri katolíckych autonomických voľbách sa dokázalo, ako sa majú voľby čisto a počestne prevádzať. Tieto voľby prešli celkom v pokoji a ľud je uspokojený, lebo sa všetko dľa zákonného predpisu konalo, nie tak ako kedysi v Stupave a v Nitre pod Bánffym, kde tisíce ľudí o hlasy ozbierali, a to len za to, že boli pri ľudovej stránke. Liberáli sem sa poďte zákonu a poriadku učí! Hej, keby i tie ablegátske voľby také čisté boly bývaly, veru by to dnes u nás ináč vyzieralo. Nuž s'áva našim mužom, zvláštne kňazom, čo tieto voľby tak počestne previedli.

Vyznačený farár. Jeho Veličenstvo Vavrincovi Illek-ovi novopeštianskému farárovi, zo zásluhy vo verejných, najmä ale v školských záležitostiach nadobudnuté udelil rytiersky kríž radu Františka Jozefa.

Drobné chýri. — Zlý príklad Hódmező-Vá-šarhelských trávičiek sa šíri, Vo Vášarheli istý hospodár Františ Barányi i jeho manželka na doživotné vydržanie k sebe vzali za 3 jutrá role vdovu Annu Aletár. Dali ju poistiť u pohravných spolkov a potom s jedovatými rastlinami ju zo sveta sniesli. Segedínska súdna stolica ich pre pokus vraždy pod obžalobu postavila a Barányiho odsúdili na 6, jeho ženu na 12 rokov do žalára. — Proti trávičkám Hódmező-Vášarhelským súdne vyšetrowanie ďalej konajú. — Zbojníci na elektrickej železnici. V Budapešti pred Karolovou kasárnou na elektrickej železnici sa stalo, že manželke kupca Ignáca Lanzera z vačku ukradli pugilár. Bol tam jeden tajný policajt, ten hneď zatknul známeho vtáčka policajtov Šimona Abelesa a jeho kamaráta Samuela Weisza, kelnera. — Keď sa žena hnevá. V Berlíne na železničnej stanici sa stalo, že sa jeden maliar so svojou polovičkou čosi poškriepil, a táto si to tak k srdcu pripustila, že sa pred rozidutý rýchlovlak v diaľke dvoch metrov na šiny hodila. Vodič vlaku ledvy zastavil vlak, ženu zamletú ztadiaľ odniesli a zase manželovi oddali. — Vojenské cvičby na cintoríne. I toto úražlivé a pohoršlivé počínanie si dovolila hlavnomestská miestna stráž, ktorá počas svojich vojenských cvičb v kameňolomskom chotári v rákoškerestúrskom cintoríne cez jednu hodinu marširovala, strielala, trávu šliapela a hroby porúchala. Hlavné mesto už oznámilo túto náboženský cit urážajúcu vec patričnému vojenskému predstavenstvu. — V Laibachu zase zemetrasenie. Hlavné mesto krajiny, Laibach, leďva že sa zbudovalo po veľkom zemetrasení s roku 1895-ho, 15 ho t. m. ráno o 6. hodine zase ho veľké nešťastie, nové zemetrasenie zastihlo. Škoda je veľká, asi polmilliona ob'áša, mnohé verejné budovy srúcané viac ľudí poraneno. — I zo Záhrebu oznamujú zemetrasenie. — V Orave veľky víchor pustošil koncom minulého týždňa, najmä v chotári obciach Babínu a Chižrej, kde nie len zbožie zkazeno, ale i domy porúcané; 5 domov následkom hromom zatáteno ohňa ňa popol shorelo. — V obci Szepes-Remete minulú sobotu víchor strechy domov pozhadzoval a pri meste tečúci potok tak nabral, že sa potoku stojáci mlyn vlny preč shrnú y. Mlynár a jeho manželka len horko-ťažko si vedeli život zachrániť, jediné dieťa im zhytnulo. — Mrtvolu jedného pána našiel v lesi v Budapešti jeden robotník, čo ihneď policii ohlásil. Patričný policajný úradník a lekár ustalili, že mrtvola tam už od vlaňajška od jasi ni leží. — Okradnutý kostol. V obci Morode, (aradska stolica) tamejši rumunský kňaz, ako ráno do kostola vošiel, zlaknuto videl, že je kostolný zvonček (kassa) vylámaná a z neho všetky peniaze chýbajú. Krádež hneď oznámil žandárom, ktorí ešte do poludnia vystopovali, že peniaze zo zvončeka jeho syn pokradol, u ktorého aj našli jednu časť ukradených peňazí. — Víchor, hromobitie, Z viacerých vydiekov krajiny oznamujú, že veľké povíchrice zúrily po pár dňovom teplom počasí. Tak v Balázsvágási (šarišská st.) strašná búrka pustošila a 4 ľudia zhytnuli, ktorí sa boli počas búrky pred dažďom pod jedon košatý strom skryli. V Gemerskej stolici, v Telgarte počas búrky hrom udrel do kostola a zkazil obraz, ktorý bol bulhársky panovník daroval. — Požiar zúril po tieto dni v obci Vanár (gemerská st.) ktorý dva domy, viac pobočných stavísk a dobytok spustošil. — Napadnutý policajt. V Budapešti 20 júl. v noci policajt oslovil jednu na ulici noci kriky robiacu spoločnosť, aby sa ticho držala. Avšak z tej spoločnosti jedon mládenec za to tak silno ndrel policajta

po hlave, že tento hneď na zem spadol. Bol by ho ďalej bil, ale na ten krik prišla ponoc, pred ktorou zutekal. Vtáčka znajú. — Život chránicia pánska slečna. V Pelsóczi sa po tieto dni viac pánskych slečien kúpalo v tamejšom kúpeli. Medzi kúpaním jedna slečna ďaleko zašla do potoka, vlna ju ztrhla a ona zúfane o pomoc kričala, avšak jej družky ušly od nebezpečenstva vskakajúc vo svojom veľkom ľaku. Už už sa topiť začala, keď ju jedna smelá družka slečna Vilma Rezessy šťastlivo s nasadením svojho života oslobodila. V meste ju za túto smelosť slávnostne uctili. — Železnica na vrchu Sinai, Kade niekedy proroci kráčali, onedlho budú železničné vlaky s ostrým hvízdáním lietať. Jedna anglická spoločnosť chce totižto z mesta Port-Szaidu cez sinajský a arabský polostrov do Bassarohy pri perskom morskom zálive ležiaceho mesta železnicu stavať, pri čom zamýšľa i na to, že na blízky vrch Sinai železnicu so zubovými kolesami vystaví. Ten vrch, na ktorom teraz kamenný kríž cisárovnej Heleny, matky veľkého Kpnstantína stojí, je o tom chýrny, že sa dá naň len na jednej stránke výjsť a že dla tradície na tomto vrchu stál Mojžiš, keď zjavenie prevzal.

Voľajaký chruňo, bezočivý švihák nám odpísal ten chýr, ktorý sme pod titulom „Smutná svadba“ v 27. čísle „Kreštana“ uverejnili. Tento chýr v našej redakcii 3 týždne ležal a už sme ho chceli odhodit, keď nám jeho dopisovateľ, voľajaký naničhodný bezhanblivý Jozef Korbál znovu písal a opätovne nás prosil, aby sme ho vydali. My sme to učinili. Teraz ale vidíme, že tento istý podlý pomluvač zneužil našu dôveru: lebo ani svoje, ale falošné meno podpísal a jednu početnú familiu hnusným utrháčstvom urazil. My sa dozvieme jeho opravdivé meno a potom ho aj menovite nášmu rozšírenému čitateľstvu oznámime: ale už i teraz za našu statočnú povinnosť držíme vyššej zpomenuť chýr za podvodný klam vyhlásiť a toho šviháka z Veľkej-Štiavnice všeobecnej opovrhnosťou vydať. Dotiaľ uverejnime nasledovný dopis.

Osvedčenie

Mocou ktorého ja nižepodpísaná osvedčujem sa, že chýr o „Smutej svadbe“ mojej osoby sa týkajúci a v 27. čísle „Kreštana 4-ho júla b. r. donesený je od prvej až do ostatnej litery lož a pomluva, a mňa na mojej cti surovo obráza, preto aj proti dopisovateľovi toho chýru aj súdobnou cestou zakročím.

Vo Veľkej Štiavnici, dňa 19-ho júla 1897.

† † † t. j. *Zuzanna Selaniczay*
ktorú na žiadosť podpísal

Fridrich Mattyasovszky,
učiteľ villa-ludrovský.

Že chýr o „Smutej svadbe“ v celej jeho obsahlosti samá vymyslenosť je, to my hodnoverne zoznávame. Dané jako hore: *Augustin Kekál*, farár ludrovský (ku ktorému V.-Štiavnica jako filiálka patrí) *Fridrich Mattyasovszky*, učiteľ villa-ludrovský.

Autonomické voľby.

V hlavnom sídelnom meste nášho apoštolského kráľa sme zvíťazili! V kráľovskom hrade Budíne a v 14. okolitých fariach zvolili za kongressového vyslanca grófa *Ferdinanda Zichyho*, slávneho to vodcu ľudovej strany a vzorného katolíckeho veľmoža; liberálna stránka, ktorá Ladislava Vörösa štátneho tajomníka proti nemu postavila, škaredo prepadla, lebo Zichy skoro jednohlasne zvolený bol, vzdor všetkým nárahám liberálnej a úradnej stránky; v VIII—X. okresi zvíťazil tiež slávny vodca ľudovej strany gróf *Mikuláš Moric Esterházy*; v IV—VII. okresi zvíťazil hlavnomestský mešťanosta *Jozef Márkus*, ale to len preto, ponevác ľudová stránka sa k volebným pohybom neskoro chytila, totižto v posledné 3 dni, čo je pri nej veľkou chybou, lebo už viac rázi i na vidieku pre takéto oneskorenie prehrála tam, kde bolo víťazstvo isté. *Nech to každému za poučný príklad slúži na budúcnosť.* — Ako vidno, i hľa né mesto krajiny drží s ľudovou stranou, kde dve tretiny mesta známych ľudových vodcov si zvolili, a že ju v jednej tretine premôhly, to si je sama na príčine, keď sa neskoro pohla. Preto ale barón *Alexander Barkóczy* kandidát katolíckej stránky predsa 903 hlasov dostal oproti mešťanostovi Márkusovi, na ktorého 1212 hlasov padlo, lebo sa nachádzali takí liberálni katolíci, ktorí sa nebáli násilenstvo upotrebiť v prospech Márkusa.

Toto slávne víťazstvo hlavnomestských katolíkov musíme aj slovenským katolíckym robotníkom, našim milým bratom pripisovať, ktorí tak chválitebne pre Boha, pre svoju vieru a pre svoje katolícke presvedčenie bojovali a pekný príklad dali aj ich bratom na vidieku. Nech žijú!

V *Kaloči* zvolili za kongressového vyslanca: *Jozefa Petrovácza*, direktora školskej stolice a síce jednohlasne.

A *Oroši* (sabolčská st.) zvolili grófa *Aurela Desselffyho*; druhého kandidáta nebolo.

Vo *Sv.-Huberte* (torontálska st.) bol jednohlasne gróf *Andrej Csekonits* za autonomického vyslanca zvolený.

V *pezinskom a dobrokameňskom* dekanátskom volebnom okresi nasledujúci duchovní kongressoví kandidáti dostali najviac hlasov: *Pavel Jedlicska* hornorošiansky dekan-farár, dr. *Ottokár Prohászka* spiritual a *Ján Molnár* opát.

V *igalskom* dekanátskom okresi zvolili za duchovného kongressového vyslanca *Pavla Péltera*, opát-farára a *Štefana Rozsosa* dekana-farára.

V obci *Pálfa* k tamášskému volebnému okresu patriacej *Jozef Paál* dozorca pánstva dostal 217 hlasov.

V *Leviciach* na autonomickú voľbu *Ludvik Lakner* dostal 755 hlasov.

V *Levoči* je zvolenie baróna *Jána Mariássyho* isté.

V *boňhádskom* okresi dostal ohromnú väčšinu hlasov gróf *Géza Apponyi*.

Vo *Veľkých-Šuránoch* a k ným prináležiacich obciach všetci voliči dali svoje hlasy na dra *Ondreja Maršovszkého* krajinského vyslanca.

V *Sucej* (prešporská st.) jednohlasne zvolili za kongressového vyslanca grófa *Juraja Majlátha*, takže tohoto istého i vo *Veľkých Brestovanoch* (prešporská st.).

Vo *vášároš dombovskom* okrese dostal dr. Ján *Erreth* pócsky pravotár všetky hlasy.

Vo *Vacove* padly všetky hlasy na grófa Juliusa *Szapáryho*.

Vo *Vajnorách* (prešporská st.) dali všetci veriaci svoje hlasy na gr. červenokameňského Štefana *Pálffyho*.

V *Terchovej*, (žilinský volebný okres) hlasovali všetci voličia na Jul. *Schwerthnera* žilinského pravotára.

V *Baranya-Maisson i* (moháčsky volebný okres) dostal skoro všetky hlasy Štefan *Kanócz* ministerský triedny radca.

Vo *Vyšných-Orešanoch* (IV. nitriansky volebný okres) padly všetky hlasy na jediného kandidáta autonómického, grófa Juraja *Majlátha*.

V *Novom Sade* zvolenie staršieho grófa Rudolfa *Choteka* je isté; protikandidáta nemá.

Vo *Velikej-Bani* väčšina hlasov je za baróna Jozefa *Vécseyho*.

Vo *Félegyházi* isto zvolia Aleša *Bakonyiho* za kongressového vyslanca.

V *békešskej stolici* gróf Dionis *Wenckheim* dostal vyše 4000 hlasov. Tam sú už všetky hlasy oddané.

V *Prievidzi a v Nemeckom-Pravni* za duchovného kongressového vyslanca zvolili Michala *Jurissa* krajinského vyslanca.

V *Naszvade* (novozámsky aut. volebný okres) zvolili za kongressového vyslanca dra Ondreja *Marsovszkého*, krajinského vyslanca.

V *Sümegehu* bol Imrich *Hunyady* jednohlasne zvolený do autonómického kongressu.

V *Spišských-Tepliciach* jednohlasne na baróna Jána *Mariássyho* hlasovali.

V *Námestove* (Oravská st.) za cirkevného kongressového vyslanca zvolilo duchovenstvo dra Pavla *Richmarszského* biskupského námestníka.

V *jászberínskom* volebnom okrese zvolili jednohlasne za kongressového vyslanca grófa Adalberta *Apponyiho*.

V *Perbete* (komarnianska st.) dostal všetky hlasy Anton *Pechata*; zároveň v *Komárom-Udvarde a Érsek-téle* ho tiež zvolili.

V obci *Tóth*, ku volebnému okresu šorokšárskemu prináležiacej zvolili Augustina *Lubricha*.

V obci *Heréd* ku volebnému okresu vacovskému patriacej zvolili jednohlasne grófa Juliusa *Szapáryho*.

V obci *Magyarszék*, ku volebnému okresu pätkostolskému patriacej zvolili grófa Ludvika *Majlátha*.

svojho vlastného života? Má-li náš ľud na tom účasť, či nie? Má, ale i nemá. Nemá účasti v panujúcej hospodárskej politike, lebo neni možná, žeby toto polozenie seabedome znášať môhol. Či je to ľudu ľahostajnou vecou, že so dňa na deň jeho majetok mizne, do cudzích rúk prechádza, že musí v ďalekých svetoch každodenný chlieb trpko a krvopotne vyrábať, že mu socialistické nauky život a pokoj mysle rušia, znebezpečujú? Ponosy sa so dňa na deň množia a pomoc len vystáva. Známo, že naši poľní hospodári a malí priemyselníci už viac vyžiť nemôžu, že prijmy klesnú, porcie všakové ale množia sa, že dnes sa nik nepochváli, nik nenie spokojný s ovocím svojej práce, lebo sa nevypláca, preto od nej každý i bočí; slovom všade každý sa len žaluje a ponosuje. Nuž tieto ponosy veru jasno dokazujú, že sa nikomu neľúbi tá politika, ktorú Bánffy vede a koná. Avšak z druhej stránky i sám ľud si je na príčine, i sám ľud udržuje, podporuje túto vražedelnú politiku — veď za toľké desaťročie verejne nikde ani len slovom neprejavil svoju sťažnosť, neosvedčil, že ho táto politika o život donáša a usmrcuje: vláda musí teda ináč počínať. Ľud teda sám, cestou volieb, bárs i *nevedome* podporoval a podporuje túto pohanskú politiku, na ktorej neblahé následky ťažko klaje a repce. *Tu je jediná pomoc: sám ľud musí o týchto veciach rozmyšľať a dla výzkumov odpomoc žiadať.* Ano on sám musí rozmyšľať, veci svoje hlboko a základne prebierať — lebo druhý nevie tak, kde a čo ho bolí, kde ho omýňa a stíska. V premožení veľkého kapitálu i on musí sa boríť, nie len k hotovému chceť sadnúť. Za malé výhody a výhrady nesmie svoje sväté právo popúšťať. To by toľko bolo, ako keby sa nezdravý na miesto lekárom predpísaného dobrého starého vína s potočnou vodou uspokojil. To by bol hriech, škoda ohromná; bolo by zbabelstvo, tá najväčšia nerozvažitosť.

Avšak, darmo, náš ľud je predsa len taký netečný jakýsi. Zle mu ide, ponosuje sa, ale príčinu nehody nezkúma, za čo naša slávna (?) vláda mu zaostalosť na oči vychadzuje a vytýka. Nadáva mu do hnilého, neobratného darebáka, čo len vždy na pohodlie a pôžitky myslí — ako to sám terajší minister financií v sneme osvedčil. A ľud trpí túto hanobu, túto žalobu? Ale akože sa postaví proti tomuto — keďže vláda so svojimi úradníkmi prísne na to doziera, aby ľud samostatne nezmyšľal, svojej vôle nikdy nepreukazoval! Pravdaže oni chcú na ľude orať, jeho tuk jesť — on musí byť v takýchto veciach teda hlúpy a sprostý, a s hlupákom, s tým si ľahko počneš. Neodvislý,

HOSPODÁRSTVO.

Rozmyšľajte!

Chceme-li v ústavnej krajine veľké hospodárske premeny previesť, nevyhnutne je k tomu i ľud zapotreby. Naše krajinské hospodárske, najmä poľnohospodárske a malopriemyselnícké taktiež i kupecké pomery sa veru v zúfanimom stave nachádzajú následkom liberálneho šafárenia vlády a jej medzítok. A tu nám samo sebou v um zide, ako je to možno že práve ten ľud udržuje toto nebezpečie, túto záhubu

vzdelený, mysliaci ľud: to by bola porážka na jejich špinavé záujmy. Veď si len rozvážte: tie všeliaké banky, peňažné podniky, burziani, fabrikanti, veľkoobchodníci, to vám bohatne až hrôza myslieť, kdežto roľník, malý priemyselník a robotník dnes je rád, že si na ten čierny chlieb dačo vyrobí. A či je tomuto náš ľud slovenský na príčine, máme to na jeho účet písať? Nie; náš ľud je i dnes taký, akým predtým býval, ba ešte viac pracuje, šporuje a zapiera sa, ako predtým. Tu je na vláde vina! Vysoké porcie, neprimerné všeliaké poplatky sožierajú mu všetky príjmy, on hynie, pustne — za to ale niekoľko liberálnych hlavňov z jeho mozolov a tuku div že sa nerozpukne od groša.

U nás len to platí: maj a daj! zkadiaľ a prečo? o to nech sa hlava nebolí. Stará pravda, že chudoba je otroctvo, a chudobný ľud sa dá bárs na čo upotrebiť. Lenže vec má i ďalšie pokračovanie; keď sa ten chudák utrápený o tom svojom zúfalom stave presvedčil, hej, vtedy si on päste zdvihne a začne i to pýtať, čo mu neprináleží. Preto ohlúpili ľud, až nevidí svoju biedu. Toto sa veru výborne podarilo našim liberálom.

Avšak v poslednej dobe karty rozhodne lepšie ukazujú. Sláva ľudovej strane! ona vzala medzi inými užitočnými vecmi i popravnenie stavu robotníckeho ľudu a poľného hospodárstva do svojho bohatého a výborného programu. Jej hospodársky program vzťahuje sa na všetko, čomu teraz odpomôcť treba, pod čím náš ľud hynie a klesá. Ľudová stránka chce teda nový život započat, chce aby čestná práca svojej odmeny a zdaru došla. A tu musí veľké priemeny previesť, mnohé prekážky premôcť.

K prevedeniu tohto svojho bezžistného úmyslu bez pochyby musí sa na ľud opierať, ako na ústavného činiteľa našej sriadenej spoločnosti. Avšak ľudová stránka nechce tak ľud upotrebiť ako to teraz liberáli činia, totižto že ľud iba za *prostriedok* držia, on je len hlúpy nástroj u ných, zbraň, ktorou za svoje chybné zásady boj vedú. Nie, my chceme, aby ľud z presvedčenosti o dobrej veci s nami bol, nám *hlúpeho* ľudu — ako liberálom — netreba. A vskutku ľudová stránka len vtedy zvíťazí, keď sám ľud presvedčí sa o škodlivosti liberálneho šafárenia, keď sám nazre, kto mu jeho nesmiernu biedu zapríčinil. Aby *sám ľud* o veciach rozmýšľal môhol, i o to sa postarala ľudová strana. Vydržiava ľudové shromaždenia, kde jednotliví učení a za dobro ľudu horiaci mužovia poučajú ľud o liberálnom hospodárskom škodlivom šafárení, ktorí ho o všakových

dobrych ústavoch, potravných a úverkových spolkoch poučajú. Ľud náš takto precítne, prebudí sa, začne i sám rozmýšľať, začne *povedome* konať, prestane byť *nástrojom* v nepriateľských rukách. Ano nám treba *povedomi, vážne rozmýšľajúci ľud*, a — naše víťazstvo je isté.

Vyobrazenie.

Ruských vojakov nám predstavuje náš obraz, medzi strašnými rozpuklými vrchov kavkazských. Po neznámych krajoch, nechodených cestách musia mnohokrát rozkaz cárov konať. Na udržanie pokoja, na sinkasovanie daň neraz pošlú vojakov, ktorí po najkratších, strmých cestách musia preísť, aby svoj cieľ čím skorej dosiahli. Po úzkych chodníkoch musia chodiť, na ktorých sa ledvy koňská noha zmesť, pri ných na jednej strane ale strašná priepasť leží, nad ktorou komu sa hlava zatočí, je synom smrti. Strašná opatrnosť, pozornosť a triezlivosť treba na takéto miesta! Avšak zavše i pri tej najväčšej opatrnosti sa stáva, že sa kôň potkne, alebo sošmikne, alebo zplašeno na bok skočí, zvláštne keď ho taky násilný kozák bez príčiny dere, vtedy veru kôň a jazdec do priepasti spadnú a tam najdú svoj hrôb.

My za to nemôžeme, že sa náhodou náš titulný obraz s úvodným článkom „*Položenie vládnej strany*“ tak nápadne srovnáva; kde ten *násilný kozák* do priepasti spadne a na veky sa zabije. Či to nie zlý znak? Nešťastný kozák!

Krešťanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s času na čas krešťanské a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání *Sv. Stefanského Spolku* v milion výtiskoch medzi ľudom rozšíreno krešťanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, krešťansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslňujú, telo i dušu sošľachtujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajciare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snašame. K dostaniu v tlačiarňi *Svätého Gerharda, Budapešt, VIII. Práter u. 44.*

Úctivo vyzívame teda skutočných priateľov krešťanskej veci, obzvláštne prevelebných pánov duchovných, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne

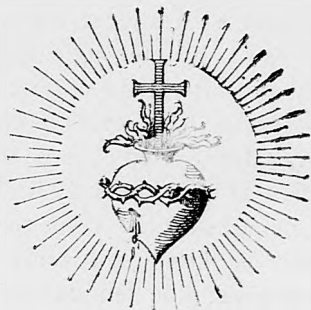
a vrelo odporúčať, že by sme časom cieľu obširnu kresťanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť mohli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. *Kresťanská ľudová knižnica. I sošit*

MOJE SRDCE TAKÉ; A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA
PRE KATOLICKY LUD.

S DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vydáva tlačiaren Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

V každom mesiaci vychádza jeden sošit.

ODKAZY REDAKCIE.

Pre veľký počet druhých článkov „Dopisy“ z tohto čísla sme museli vynechať.

Jeden roľník z Pekoľníka: Dopis sme dostali v budúcom čísle. — Csorvás, Juraj Paulík: Keď ste predplatili, nikto od Vás po druhý raz nežiada. — Do Nem. Pravna: Ďakujeme. Ako vidíte: sme tým podpálili. — J. B., Trenčín: Dopis neskoro prišiel. — J. K., Malacka: Vám to isté. — Do Nitry: Oznámime v tomto čísle a v budúcom obšírnejšie vydáme. — Ján Rajecký: Odložili sme do nasledujúceho čísla. — Do Drahoviec: Ďakujeme. Dľa žiadosti učiníme. — Slavonia, Antonovác: Na patričnom mieste to predostre. — Hronský Sv. Kríž: Ďakujeme. V budúcom čísle. — Veľ.Štiavnica: List išiel. — Hrabušice: Srdečný vďak! Prosíme i druhý raz z toho vidieku. — Bardiovo: Vykonalí sme. — A. Turlík, Héthárs: Či ste list dostali? Prosíme odpoveď. — Mnohým katolíkom v Alžbetovom okrese v Budapešti: Hanba a posmech na toho, kto na príklad nitrianskej a stupavskej voľby katolíckych voličov pri autonomickej voľbe od toho násilne zdržoval, aby na skutočne

veriaceho kandidáta svoj hlas oddali. Vaše dopisy ale neuverejníme, aby škandál nebol ešte väčší. Ale to už náš Pán Ježiš Kristus povedal: Beda tomu, z koho pohoršenie pochodí! — G. D., v Mezőhegyesi: Obráťte sa na tamejšieho duchovného; časopis reklamujte zdarma na pošte; od 1. júla máte predplatiť 1 zl. — Do Trnavy: V budúcom čísle. — M. B. Kubach: Ďakujeme, neskoro prišlo.

Viacerým potravným spolkom na vidieku: Ráďte mať trpezlivosť; *sústredný sklad* ktorý sa nachádza: *Budapest, IX. Ferencz-körút 16.*, zvíťazil nad všetkými židovskými prekážkami a v budúcom týždni skutočne započne svoje účinkovanie. Cenník už skorej rozpošleme,

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrespondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unevanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 9.90—10.40 zl. Raž 7.35—7.45 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00.oves 5.80—6.—. Kukurica: 4.25 — 4.40. Proso: 5.35—5.75. Vo V. dni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 06.00—00.00. Kopopné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 6.50—7.50; tmavá 6.00—0.00 okruhlá: 8.00—8.25., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržolem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.50—2.20. Slama. Na postielanie: 1.30—1.40. Žup 1.80—1.80

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Ja: í ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do járma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jedna kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 80—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 195—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy, Monštrance, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviece, ligotavé sviece, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, úpky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, seznamy ceny, príhodne vzory.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky tlačiarenské výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú k hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováče.

Kus týchto 12 stranových knížočíek so silnou obálkou na osmorke predavame za 3 r. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarenské výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych zaujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chvalu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Prater-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Ct. p. Holičani a spoluobčania!

Kdo chce byť dobre a lacno poistení, kdo chce byť toho istý, že v páde škody bude mu náhrada

u úplnej summe bez krajciara srážky
vyplatená, ten nech sa dá poistiť len

u mladého pána LÖBLA v Holiči.

Ktorý páni rovníci, ktorý v lany skrže pána Fertiga sa poistiť nechali o to žiadám, *aby ďalej u Hechta neplatily* a čím skorej skrže prepis ku mne prišli.

Lunge u. Hals

Kräuter-Thee, Russ. Knöterich (Polygonum avic.) ist ein vorzügliches Hausmittel bei allen Erkrankungen der Luftwege. Dieses durch seine wirksamen Eigenschaften bekannte Kraut gedeiht in einzelnen Districten Russlands, wo es eine Höhe bis 11 Meter erreicht, nicht zu verwechseln mit dem in Deutschland wachsenden Knöterich. Wer daher an *Rhinitis, Lufttröhren- (Bronchitis-) Katarrh, Lungenspitzen-Affektionen, Kehlkopfentzündung, Asthma, Athemnoth, Brustbeklemmung, Husten, Heiserkeit, Bluthusten* etc. etc. leidet, namentlich aber derjenige, welcher den Keim zur *Lungenschwindsucht* in sich vermutet, verlange u. here zu sich den Absud dieser Kräuterthees, welcher echt in Packeten à 1 Gulden bei **Ernst Weidemann, Liebenburg a. Harz**, erhältlich ist. Brochuren mit ärztlichen Ausserungen u. d. Attesten gratis.

TLAČIAREN

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na **úradné výtisky,**

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Mnoho peňazi

uspori každý hospodár, ktorý si svetochýrnu

„amerikánsku váhu“

zadováži, s ktorou hospodár svoje zbožie a všetky druhé hospodárske výrobky, gazdina zase nakúpené a predajné domáce články ľahko a chytrou odvážiť môže.

S *amerikánskou váhou* je jedno súrnu potrebu tvoriace hospodárske a domácnostné náradie zaplnené, a tým uškodeniam, ktorým po teraz hospodárske obecnstvo vystavené bolo, odpomôženo.

Preto odporúčateľné je, aby u žiadneho riedneho hospodára nechýbalo. V Amerike je viac millionov takýchto váh v obchode.

Amerikánska váha je následkom ľahkej, bárs aj jedným dieťatom spravovať sa mohúcej silnej železnej ústrojnosti úprave nevystavená.

Cena spolu s upotrebným návodom ku pošte zadovážajúceho franko doposlaná

4 zl. 30 kr. — **Môže sa na nej odvážiť : 400 kg.**

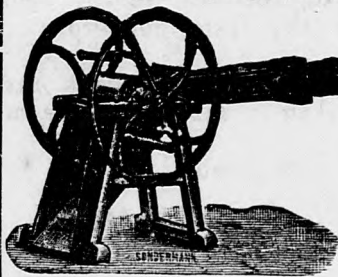
Zadovážiť sa môže cestou pozatýmného zaplavenia a (Nachnahme), alebo predbežným doposlaním peňazi

u pána **Leopolda Sohra.**

Somogy Szill.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, trlery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámánie stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.